

Mirenje u obiteljskom poduzetništvu

U svakodnevnom životu rašireno je mišljenje da se mirenje koristi samo za rješavanje sporova koji se vode pred sudovima. No, često se susrećemo s područjem života i djelovanja u kojem postoji mnogo „sporova“ koji se ne iznose pred sudove ili druga tijela, ali kojima je potrebno ispravno pristupiti te ih riješiti na najbezbolniji i najefikasniji način za svaku osobu uključenu u spor. Takvo je i područje obiteljskog poduzetništva.

1. Obiteljsko poduzetništvo

Novija hrvatska poduzetnička povijest datira unazad svega 20-ak godina. Nakon dugog razdoblja djelovanja poduzeća isključivo socijalističkog tipa, trgovačka društva uvedena su u hrvatski pravni sustav Zakonom o poduzećima iz 1989. Kasnije, početkom 1995. stupio je na snagu *Zakon o trgovačkim društvima* (u nastavku: ZTD) koji na suvremeni način regulira djelovanje trgovačkih društava. Budući da je velika većina danas aktivnih trgovačkih društava (pritom se prije svega misli na društva s ograničenom odgovornošću) započela s poslovanjem prije 20-ak godina, sve se češće javljaju pitanja vezana uz odnose članova obitelji u obiteljskim poduzećima, smjenu generacija u tzv. „obiteljskim biznisima“, kao i na pitanje balansa između privatnog i poslovnog života. Pritom se nastoji, ili bi se barem trebalo nastojati, u okviru donošenja odluka glede funkcioniranja obiteljskog poduzeća, očuvati obiteljsku harmoniju.

2. Definicija „obiteljskog poduzetništva“

Jedna, zajednička i univerzalna definicija „obiteljskog poduzetništva“ zapravo još uvijek ne postoji. Prema prijedlogu EU definicije to bi bilo poduzeće u kojem većinu prava odlučivanja ima osnivač ili osoba koja je kupila poduzeće i najbliži srodnici, uz uvjet da je **najmanje još jedna osoba iz obitelji uključena u upravljanje podu-**

zećem, a za poduzeća na tržištu dionica uz uvjet da osnivač/vlasnik poduzeća sa srodnicima i nasljednicima posjeduje najmanje 25% prava odlučivanja.

U RH još nije donesena službena definicija „obiteljskog poduzetništva“. Osim toga, činjenica je da kod definiranja obiteljskog poduzetništva treba biti osobito pažljiv.

Stoga i pojam „obiteljsko poduzetništvo“, koji se provlači kroz ovaj tekst, treba oprezno shvaćati, i to prije svega kao prošireni pojam koji obuhvaća sve vrste obiteljskog poduzetništva uključujući i članove obitelji koji možda nisu u radnom odnosu kod tog obiteljskog poduzeća, ali su usko povezani s istim, kako u emotivnom, tako i u financijskom aspektu.

No, unatoč činjenici da definicija kao takva ne postoji, obiteljsko poduzetništvo u RH postoji, djeluje i predstavlja, unatoč teškoj tržišno-gospodarskoj situaciji i trenutnoj recesiji, važan faktor za hrvatsko gospodarstvo.

3. Zakonski okvir mirenja

U RH prvi je Zakon o mirenju donesen još 2003.¹, čime je RH uvrštena u jednu od prvih europskih zemalja koje su postupak mirenja uokvirile u samostalni zakon. Uzori u stvaranju Zakona o mirenju bila su dva iznimno značajna europska dokumenta prihvaćena 2002., i to Preporuka Vijeća Europe o mirenju

¹ Zakon o mirenju (Nar. nov., br. 163/03)

Vlatka Cikač, dipl. iur.*

Ana Tuškan, dipl. iur.**

Zagreb

* odvjetnica i registrirani izmiritelj

** odvjetnička vježbenica i registrirani izmiritelj

PROČITAJTE VIŠE...

S. Šimac: Prednosti mirenja u trgovačkim sporovima, FIP 9/12

u građanskim i trgovačkim sporovima (Rec (2002)10) te „Zelena Knjiga“ („Green Paper“) o alternativnom rješavanju sporova u građanskom i trgovačkom pravu Europske Komisije (COM (2002)196).

Isto tako važno je spomenuti UNCITRAL-ov Model Zakon o međunarodnom trgovačkom mirenju prihvaćen 2002., koji je također odigrao važnu ulogu u kreiranju hrvatskog Zakona o mirenju budući da, uz smjernice, sadržava i norme zakona koje se mogu direktnim putem uvesti u domaće zakonodavstvo.

S ciljem da se u RH ojača medijacija pokrenut je projekt „Jačanje mirenja kao alternativnog načina rješavanja sudskih sporova“ PHARE 2005., čiji je nositelj bilo Ministarstvo pravosuđa, a dionici Hrvatska obrtnička komora, Hrvatska gospodarska komora, Hrvatska udruga poslodavaca, Hrvatska udruga za mirenje te Hrvatska odvjetnička Komora kao pridruženi član. U provedbi projekta sudjelovali su razni stručnjaci i konzultanti s područja UK, Slovenije, Austrije i Njemačke. Opći ciljevi projekta bili su razvoj alternativnog načina rješavanja sporova u RH i prilagodba istog najboljoj praksi EU te razvoj sustava alternativnog načina rješavanja sporova na sudovima i izvan sudova za pravne i fizičke osobe. Jedan od rezultata PHARE projekta 2005. svakako je bio i usvajanje Etičkog kodeksa 2009.

Dugotrajnim inzistiranjem izmiritelja entuzijasta izvansudsko mirenje dobilo je zeleno svjetlo te je uvršteno u čl. 186. d. *Zakona o parničnom postupku*², a novi *Zakon o mirenju donesen* 2011 godine³ usklađen je s Direktivom 2008/52/EC Europskog parlamenta i Vijeća o određenim aspektima mirenja u građanskim i trgovačkim predmetima (od 21. svibnja 2008.).

4. Sporovi unutar obiteljskog poduzetništva pogodni za rješavanje mirenjem

Budući da ovaj članak govori o mirenju iz područja obiteljskog poduzetništva, potrebno je na samom početku članka istaknuti neke najčešće vidove „sporova“ vezanih za obiteljsko poduzetništvo, koje je moguće rješavati u postupku mirenja.

4.1. Obiteljsko poduzetništvo i obiteljski odnosi u poduzeću

Obiteljsko poduzetništvo podrazumijeva zajedničku suradnju više članova obitelji u radu i razvoju obi-

² Zakon o parničnom postupku (Nar. nov., br. 148/11 – pročišć. tekst i 25/13)

³ Zakon o mirenju (Nar. nov., br. 18/11)

teljskog poduzeća. Činjenica da u jednom poduzeću zajedno rade i surađuju članovi jedne obitelji samo po sebi pretpostavlja mogućnost nastanka nesporazuma, nerazumijevanja i problema među njima.

Zbog čega? Prije svega zbog toga što se u takvom odnosu snaga sukobljavaju i isprepliću interesi i emocije iz poslovnog i privatnog dijela života. Drugim riječima, odvajanje privatnog od poslovnog života može biti izrazito otegotno za sve članove obitelji.

Ponekad se radi o gotovo beznačajnim trzavicama koje se kroz razgovor ili s vremenom riješe same od sebe. No, iz tih beznačajnih trzavica može doći do sve većih neslaganja, koja nerijetko dovode do velikih razdora među članovima obitelji.

Pritom ne treba zaboraviti da te iste osobe sudjeluju u obavljanju poslova i donošenju odluka važnih za funkcioniranje obiteljskog poduzeća. No, obiteljsko poduzeće ne bi smjelo „patiti“ zbog nesuglasica osoba koje njime upravljaju.

4.2. Obiteljsko poduzetništvo i smjena generacija

Drugi vid nesuglasica odnosno „sporova“ u obiteljskom poduzetništvu odnosi se na pitanje „smjene generacija“ u obiteljskom poduzeću. Najčešće nedoumice odnose se na promišljanja vlasnika poduzeća da li mlađu generaciju uvesti samo u upravljačku strukturu obiteljskog biznisa, da li im prepustiti i vlasništvo nad obiteljskim poduzećem, ili i jedno i drugo.

Ono što poduzetnici vjerojatno najmanje žele je ne učiniti ništa i prepustiti nasljednicima da se o tome dogovaraju ili sukobljavaju u ostavinskom postupku a možda i u dugotrajnoj sudskoj parnici.

4.3. Obiteljsko poduzetništvo i balans između poduzeća i obitelji

Postoji još jedan vid problematike vezan uz obiteljsko poduzetništvo koji na prvi pogled ne djeluje suviše dramatično ili sporno, no u svakodnevnom životu može predstavljati značajan izvor negativnih emocija u odnosu između članova obitelji jednog obiteljskog poduzeća.

Naime, svi oni koji rade u obiteljskim poduzećima dobro znaju da se pitanje balansa između obiteljskog i poslovnog života javlja kao svakodnevno pitanje. Koliko će obitelj „dati“ obiteljskom biznisu i koliko obiteljskog biznisa treba uopće unositi u obitelj?

Ovo je naime općepoznata tema o kojoj pišu i poslovni časopisi i ženski časopisi, no malo tko daje pravo rješenje kako taj balans doista i postići.

Unošenjem ravnoteže u posao i obitelj uvelike se povećava kvaliteta obiteljskih i poslovnih odnosa. Budući da članovi obitelji često nisu u stanju razlučiti osjećaje od objektivnog rasuđivanja, prisutnost neutralne osobe može biti od velike pomoći u donošenju bitnih odluka. U konačnici postizanje balansa među članovima predstavlja veliku vrijednost za cijelu obitelj.

4.4. Obiteljsko poduzetništvo i konflikt uloga

Ovdje je naglasak na balansu unutar same obitelji. Uzmimo primjer mlade žene kojoj, uz ulogu buduće nasljednice obiteljskog poduzeća, pripada još i uloga supruge te mlade majke. Ponekad je zahtjevno odigrati sve te uloge, a osobito kada takva osoba ne želi ili ne može izraziti svoje želje i emocije bojeći se da time ne ugrozi, na van prikazanu, poslovnu ili obiteljsku harmoniju.

Također se događa da djeca vlasnika obiteljskog poduzeća jednog dana zaključe da zapravo ne „poznaju“ svoga oca, jer je on eto sve dane u godini, sve blagdane i sve praznike proveo u „firmi“, razvijajući vrlo uspješno obiteljsko poduzeće, ali nikada nije bio tu za njih. I onda ta ista djeca donese odluku da oni ne žele na taj način provesti i njihov život, pa čak i pod cijenu da nikada ne preuzmu odgovornost i obveze vezane uz nastavak poslovanja tog obiteljskog poduzeća. Drugim riječima, njihova je želja posvetiti se nekim drugim profesijama, drugim karijerama, a ne uspješnom obiteljskom poduzeću koje je njihov otac godinama marljivo i strpljivo gradio.

Stoga uopće nije teško zamisliti koliko jakih emocija i različitih interesa u takvoj situaciji može djelovati na članove obitelji. No, dobro je znati da je i takve situacije i odnose moguće uspješno rješavati kroz postupak mirenja.

5. Obiteljsko poduzetništvo i prevencija sporova

Kroz postupak mirenja stranke nastoje sporazumno riješiti spor uz pomoć jednog ili više izmiritelja koji strankama pomažu postići nagodbu, bez ovlasti da im nametnu obvezujuće rješenje.

5.1. Specifičnost „sporova“ kod obiteljskog poduzetništva

Problemi odnosno „sporovi“ koji se javljaju među članovima obiteljskog poduzeća takve su naravi da spomenute osobe o tome u pravilu ne žele međusobno razgovarati. Naime, o troškovima i porezu lakše je raz-

govarati, jer oni predstavljaju činjenice. No, o obiteljskim problemima i harmoniji u obiteljskom poduzeću nije lako razgovarati jer se ovdje radi o emocijama koje predstavljaju opasnost za objektivno rasuđivanje i pogled na problem.

Drugim riječima, radi se o pitanjima toliko osobne prirode da ponekad stvaraju strah, bol i kojekakve druge emocije tako da članovi obitelji najčešće o tome nisu spremni otvoreno razgovarati, kako međusobno, tako i sa trećima. Iako opisano može djelovati apsurdnim, u tome leži gotovo čitava problematika obiteljskog poduzetništva. Razlog tome sadržan je u činjenici da članovi obitelji svoje nesporedume i nerazumijevanja nisu u stanju ispravno imenovati odnosno objektivno ih sagledati (npr. jasno artikulirati da je temelj nesporeduma u određenom osjećaju koji izaziva nerazumijevanje i nesporedum prema drugom članu obitelji). Temelj nesporeduma može biti i određeni interes jednog člana obitelji naspram drugog ili pak u odnosu na čitavo obiteljsko poduzeće.

Nasuprot tome, članovi obitelji ponekad nisu u stanju ispravno artikulirati svoje emocije i/ili interese zbog straha da se njihovi odnosi trajnije ne poremete. Tada se takve emocije i/ili interesi artikuliraju kroz neke druge oblike ponašanja putem kojih problem eskalira, a članovi obiteljskog poduzeća sve se više udaljavaju od rješavanja i usklađivanja međusobnih odnosa.

Bitno je naglasiti da se „problematične“ emocije i/ili interesi mogu javiti kod bilo kojeg člana obiteljskog poduzeća. Neovisno o tome o kojem članu obitelji je riječ, nužno je rješavati ih u relativno ranoj fazi na pravilan način i tražiti kvalitetno rješenje, upravo u postupku mirenja.

5.2. Kako započeti/inicirati kvalitetan razgovor među članovima obiteljskog poduzeća?

Postupak mirenja kvalitetan je i efikasan način prevladavanja međusobnih neslaganja, nesuglasica ili čak većih problema kod smjene generacija u obiteljskim poduzećima.

Mirenje je **dobrovoljan, povjerljiv, izvansudski postupak**, koji se vodi **uz prisutnost registriranog izmiritelja**, a u kojem postupku stranke koje sudjeluju iznose svoja shvaćanja nastale (vrlo često problematične) situacije, te kroz razgovor i pregovaranje pokušavaju sporazumno riješiti svoje nedoumice ili nejasnoće vezane uz obiteljsko poduzetništvo.

U praksi se kao najbolji način provođenja mirenja, među članovima obiteljskog poduzeća, pokazao taj da se svi sudionici posjednu za isti stol i da se započne

s mirnim, staloženim i kvalitetnim razgovorom. Za neke obitelji to je prva prilika da mirno i obazrivo razgovaraju jedni sa drugima, a opet uz pomoć treće osobe/izmiritelja, koja im sa svojim stručnim znanjima pomaže voditi taj razgovor. Ne treba zaboraviti da se kod takvih inicijalnih razgovora u pravilu radi o razgovorima vrlo delikatnog sadržaja, u kojima pojedini članovi obitelji po prvi puta čuju informacije za koje nisu niti znali da postoje ili su pak naslutili nešto no nisu imali hrabrosti sami provjeriti o čemu se doista radi, odnosno kako i o čemu razmišlja taj drugih član obitelji.

Obzirom da ljudi nisu jednaki te da jedni od njih neke čak i pomalo neugodne informacije uzimaju na znanje sa manje emocija a više razuma, dok drugi sve neugodne informacije odmah „uzimaju k srcu“ i one ih mogu silno pogoditi, vrlo je važno da u navedenom razgovoru sudjeluje stručna osoba/izmiritelj, koja tada može usmjeravati članove obitelji u vođenju razgovora, kako bi navedeni postupak za sve sudionike mirenja ipak bio ugodan i koristan. Naime, ono što nikako ne bi smio biti rezultat mirenja jest da jedna od strana u mirenju sa revoltom napusti postupak i izgubi svaki interes u rješavanju odnosa sa drugim članovima obiteljskog poduzeća. To ne bi bio samo promašaj tog obiteljskog poduzeća, to bi bio promašaj i samog izmiritelja. To se u praksi svakako treba izbjeći, a u pravilu se uspješno i izbjegava!

Ovdje je bitno naglasiti veliku ulogu odvojenih sastanaka u mirenju. Naime, sudionici mirenja u svakom trenutku mogu tražiti odvojeni sastanak na kojem će izmiritelju povjeriti informacije koje nisu spremni povjeriti ostalim sudionicima mirenja. Izmiritelj u tom slučaju ne smije prenositi dobivene informacije drugoj strani. Na taj način dobiva se uvid u želje i motive svake strane, te se pokušava iznaći najprikladnije rješenje za sve sudionike spora.

5.3. Podrazumijeva li iniciranje postupka mirenja slabost?

Problem koji se najčešće javlja u praksi je taj što stranu koja predloži mirenje suprotstavljena strana može smatrati slabijom jer, u njenim očima ona ima manje izgleda za pobjedu u sudskom postupku i zato želi mirenje. No, takva percepcija iskrivljena je slika stvarnosti, jer onaj koji predlaže mirenje ujedno predlaže manji trošak, manji gubitak vremena, postupak po mjeri čovjeka i rješenje koje odgovara svim sudionicima.

Iskustvo pokazuje za rješavanje problema i nesuglasica mirenjem ne predstavlja znak slabosti, već pametnu odluku – „*Mediation it is not a sign of weakness, but a smart decision. - Mirenje nije znak slabosti, već pametna odluka.*“

6. Prednosti mirenja pred sudskim postupkom

Postupak mirenja će vrlo vjerojatno biti jeftiniji, više je nego sigurno da će trajati kraće nego sudski postupak, a stranke će i za vrijeme postupka, a i na kraju imati osjećaj većeg zadovoljstva.

Ili kako bi se to ukratko moglo sažeti: „*It will cost less, it will take less time and You will like it more. - Koštat će manje, trajat će kraće i biti će prilagođeno Vašim potrebama.*“

Ne treba zaboraviti da se u medijima sve više ističe kako rješavanje spora pred sudom znači gubitak kontrole nad sporom. Predajom svoje sudbine u ruke suda, suca, odvjetnika itd. spor prepuštamo onima koji nikada ne mogu bolje od nas samih znati što mi točno želimo.

Ako se uzmu u obzir sve činjenice koje se vežu uz rješavanje sporova pred sudom, a osobito dužina trajanja postupaka, činjenica da jedna strana u sporo uvijek gubi i da narušeni međuljudski odnosi i dalje ostaju jednako tako narušeni.

6.1. Prednosti odvjetnika kao izmiritelja

Hrvatska odvjetnička Komora vezana je zaključcima međunarodne Konferencije o medijaciji radnog naslova „*Pregovaranje i medijacija - prijetnja ili poslovna prilika za odvjetnika*“ od 01. lipnja 2009. i to na način da se obvezuje aktivno nastaviti s radom na sve 4 komponente PHARE projekta „*Jačanje mirenja kao alternativnog rješavanja sudskih sporova*“. Na odvjetnicima je odluka hoće li svoje stranke uputiti na mirenje, no bilo bi poželjno da to postane ustaljena praksa, jer osim što se sporovi na taj način neusporedivo brže rješavaju, stranke postaju zadovoljnije, jer se do rješenja spora dolazi na opušteniji i neformalniji način.

Osim toga, odvjetnici imaju iskustva u radu s ljudima, te mogu vrlo dobro procijeniti potrebe stranaka, osobito ako se radi o obiteljskom poduzeću koje već duže vrijeme zastupaju i dobro poznaju sve njegove. Nadalje, brzo rješavanje spora uspjeh je (ili bi barem trebao biti!) odvjetnika jednako kao što je to i uspjeh stranke.

Uz sve nabrojeno, odvjetnici kao izmiritelji štede vrijeme i novac svoje stranke, jer u slučaju dogovora među strankama iste potpisuju nagodbu koju odvjetnik-izmiritelj može odmah sastaviti, te stranke ne moraju trošiti dodatne napore na sastavljanje nagodbe na nekom drugom mjestu.

7. Načela u postupku mirenja

Postupak mirenja, osim što je brz, ekonomičan, dobrovoljan i neformalan, ima propisana načela o kojima je potrebno voditi računa. Prema čl. 4. Zakona o mirenju „*prilikom tumačenja odredaba ovoga Zakona treba se ravnati načelima savjesnosti i poštenja te međunarodno prihvaćenim standardima mirenja izraženima u aktima Europske unije, Ujedinjenih naroda i Vijeća Europe. Pitanja koja nisu uređena ovim Zakonom treba rješavati u skladu s načelima dragovoljnosti, učinkovitosti postupka, jednakog postupanja sa strankama, autonomije stranaka u postupku, povjerljivosti postupka i nepristranosti izmiritelja*“.

Pozivanje na **načelo savjesnosti i poštenja** implicira suradnju stranaka, savjesno korištenje ovlasti da bi se postigli legitimni ciljevi, te zabranu iskorištavanja dispozicija na način da se drugome naškodi. **Načelo dragovoljnosti** znači da stranke, kao i izmiritelji u svakom trenutku mogu povući svoju suglasnost za nastavak mirenja budući da je ono dragovoljan postupak.

Načelo učinkovitosti postupka potiče brzo i ekonomično postupanje bez odugovlačenja kojim stranke u najkraćem roku s najmanje stresa dolaze do željenog rješenja spora.

Načelo jednakog postupanja sa strankama štiti sudionike mirenja od nejednakog postupanja od strane izmiritelja koji mora prema svakoj strani imati jednako obraćanje, davati im jednaku pažnju i priliku za iznošenjem vlastitih stavova.

Autonomija stranaka odraz je slobode svake strane da odluči hoće li i na koji način će rješavati svoj spor, kako će i koliko će komunicirati s drugom stranom, koje će informacije iznositi pred svima a koje na odvojenim sastancima te kakav će sporazum sklopiti.

Načelo povjerljivosti postupka osigurava strankama da se bez njihove izričite suglasnosti informacije iznesene za vrijeme mirenja ne mogu koristiti kao dokaz u eventualnim drugim postupcima, da se strane u mirenju te izmiritelji ne mogu prisiliti da svjedoče na okolnost iznesenih činjenica, te da se svi izneseni podaci koriste isključivo za postupak mirenja.

Načelo nepristranosti izmiritelja osigurava jednakost postupanja izmiritelja prema svim sudionicima mirenja, te da njegovi osobni stavovi ne smiju utjecati na njegovu funkciju kao posrednika između suprotstavljenih strana u mirenju.

8. Klauzula ovršnosti

Ukoliko postupak mirenja bude uspješan i stranke postupka postignu dogovor, iste pristupaju potpisiva-

nju nagodbe. Nagodba u mirenju služi kao sredstvo za uklanjanje nesigurnosti i neizvjesnosti glede postignutog dogovora te uređuje prava i obveze na način na koji to stranke sporazumno dogovore.

Opisana nagodba može, ako stranke to žele odnosno ako se radi o takvoj vrsti spora, u sebi sadržavati klauzulu ovršnosti. Klauzulom ovršnosti jedan sudionik postupka mirenja izričito pristaje da se na temelju postignute nagodbe radi ostvarenja dužne činidbe može neposredno provesti prisilna ovrha u korist drugog sudionika tog postupka.

Tako je čl. 13. st. 2. Zakona o mirenju propisano da „*nagodba koja je sklopljena u postupku mirenja je ovršna isprava ako je u njoj utvrđena određena obveza na činidbu o kojoj se stranke mogu nagoditi te ako sadrži izjavu obveznika o neposrednom dopuštenju ovrhe - klauzula ovršnosti*.“ Nadalje, čl. 13. st. 3. Zakona o mirenju propisano je da: „*klauzulom ovršnosti obvezanik izričito pristaje da se na temelju nagodbe radi ostvarenja dužne činidbe nakon dospjelosti obveze može neposredno provesti prisilna ovrha*“.

Prednost ovakvog postupanja uvelike je ta što se činidba (koja se sastoji od davanja, činjenja propuštanja ili trpljenja), ukoliko ju obveznik odbija ispuniti dobrovoljno, bez gubljenja vremena po dospjelosti izvršava prisilnim putem. Iako se sporovi iz obiteljskog poduzetništva često ne odnose na činidbe, već na emocije, postojanje ovršne klauzule može koji puta i u obiteljskom sporu biti bitna za stranke u postupku mirenja.

9. Gdje pokrenuti postupak mirenja?

Iako je mirenje vezano uz obiteljska poduzeća u svijetu značajno zastupljeno, kod nas se isto tek počinje primjenjivati. U RH postoji više institucija koje u okviru svojeg djelovanja imaju i Centre za mirenje. Tako je za pokretanje navedenog postupka dovoljno obratiti se u neku od niže navedenih institucija.

Samo na području grada Zagreba trenutno djeluje osam Centara u kojima se provodi mirenje:

1. Hrvatska gospodarska komora - Centar za mirenje,
2. Hrvatska obrtnička komora - Centar za mirenje,
3. Hrvatska odvjetnička komora - Centar za mirenje,
4. Hrvatska udruga za mirenje - Centar za mirenje,
5. Hrvatska udruga poslodavaca - Centar za mirenje,
6. Hrvatska udruga banaka - Centar za mirenje,
7. Hrvatski ured za osiguranje - Centar za mirenje,
8. Samostalna služba za socijalno partnerstvo pri Ministarstvu rada i mirovinskog sustava.

